

սոյնների կարծիքները, և իւր ճշմարիտ հայեացքն է մէջ տեղ բերում: խօսում է ներքինացեալների և արտերապաշտութեան զէմ: Գաղիկոսի դատնութեան մերժման համառօտ պատմութիւնն է անում: Վրաց բաժանումն է պատմում: խօսում է բաղարջի և մեռնի: Ճննդեան տօնի բաժանման և վերջապէս «Սուր Աստուած»-ի գործածութեան մասին: Մեզ համար շատ կարեւոր և հետաքրքրական է այստեղ այն տեղեկութիւնը, որ նոյն սոյնն է մեռնիօրհնութեան մասին: այստեղից, եթէ չեմ սխալում, առաջին անգամ մեր գրականութեան մէջ վկայութիւն ունենք այն հին սովորութեան մասին, որ նոր մեռնի օրհնելիս հինը մէջն են ածում:

Այս բոլորից յետոյ մի բան սակայն չենք կարող անուշադիր թողնել, առ հասարակ վիճարանական գրութեան մէջ խիստ աչքի են ընկնում կրքերն ու մարդու հոգեկան յուզումները: Վիճողը տալիս կերպ աշխատում է ծագել, արհամարհել, անվայել խօսքեր ուղղել իւր հակառակորդի հասցէին: զեռ ևս ոչինչ չապացուցած, զրգռած գրութեան մէջ, մի տեսակ յարձակողական դիրք է բռնում և աշխատում է ամենափառ կողմերից ներկայացնել հակառակորդի կարծիքներն ու փաստերը: Շատ անգամ պատահում է, որ այս ձևով յարձակուելով մոլորուած մի մարդու վերայ, նորան հերետիկոսների դասը ձգելով և զխնն անէ՞ծք ու նշովք թափելով, աւելի են հաստատում նորան իւր մոլորութեան մէջ, և այդոյնով փոխանակ իրենց վիճարանութեան նպատակին հասնելու և մոլորութեան զարձի բերելու: բոլորովին կորցնում են նորան սանձարձակութիւն տալով իրենց բոպական զրգռման և եսականութեանը:

Բայց այստեղ Անանիա Սանահնեցին ներկայանում է մեր առաջ իրբեւ ուրիշ տեսակի մի վիճարան: նա չի զայրանում չի տաքանում ամենեւին, հակառակորդներին հերետիկոս չի անուանում և նշովում, միշտ աշխատում է և կորողանում է իրեն զսպած պահել: չի խեղաթելում հակառակորդների կարծիքները և միայն փառ կողմերը դնում մեր առաջ: այլ անաշտութեամբ աշխատում է պարզել ուղիղն ու սխալը՝ բոլորովին հանգիստ և ան-

վրդով կերպով:

Անանիա Սանահնեցու հակաճառութեան եզանակն այս է. նախ՝ մէջտեղ դնել հակառակորդի կարծիքը այնպէս, ինչպէս որ կայ: ապա աշխատել արամարանօրէն, կամեց կամեց, առանց շտապելու հիմնովին հերքել այն: Ինչպէս ասացինք, նա յաջողութեամբ կարողանում է իւր այդ նպատակն իրագործել և շատ քիչ անգամ դուրս է գալիս այդ սահմանից, այն էլ խիստ չափաւոր կերպով: այդպիսի դէպքերից է օրինակ «գալոց է դատել զերկարեան» խօսքերը: սակայն հէնց այսպիսի համեատ գրգռումներն էլ շատ քիչ են պատահում և այս կազմում է խկապէս Անանիա Սանահնեցու ամենագլխաւոր արժանիքներից մէկը, որ նա հարկաւ ժառանգութիւն է ստացել իւր հեղ ու խաղաղասէր ուսուցիչներից և Սանահնի դպրոցից:

(Կր շարունակուի)

Ծր. ս.

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ.

ՕՐԹՈՂՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻ

Մեջնակարգ դպրոցների ծրագրի վերաբնութիւնը ռուսաց կրօնական մամուլի մէջ յառաջ է բերել կրօնի դաստառութեան խնդիրը: Մեծամասնութիւնը դանդաղում է, որ թէ և կրօնն ըստ դպրոցի ծրագրի զլխաւոր առարկաներից է, բայց իրականութիւնը ցոյց է տալիս, որ կրօնի դաստառութիւնը մեջնակարգ դպրոցներում խիստ անմխիթարկան է: Ըստ Пере. Вѣстн. դորա պատճառը այն է, որ կրօնութեանը ի նկատի ունենալով դպրոցի ծրագիրը, անցնելը դասընթացը բաժանում է դասերի: տալիս է նոր դասեր և պատուելում է, որ հետեւեալ անգամի համար լաւ սերտեն: Թաջողը դասին սովորածը հարցնում և աշակերտի գիտութեան չափը որոշում է թուանշանով: Այսպէս կրօնութեանը զլխաւոր նպատակն է դառնում մի կերպ ամբողջ ծրագիրը անցնել, իսկ աշակերտի մեղ նպատակն է լինում տէրտէրի պատմածը սերտել լաւ թուանշան ստանալու համար: Կրօնութեանը ուսուցչական թեթեւ է դասադրել չանցած

էջերը և անհանգիստ է լինում. մտածելով, որ շուտով սկսուելու են քննութիւնները, բայց ինքը գեռ. ամբողջ դասագիրքը չի սովորեցրել: Բայց չէ՞ որ քննութեան ժամանակ բացի գալոցի տես- չից և ուսուցիչներից ներկայ կարող են լինել բարձրատիճան հիւրեր, երբեմն և նայն ինքը սըր- բազանը, ուստի նոցա գոհացնելու համար կրօնու- սոյցը աշխատում է, որքան կարելի է, շատ վկայ- ութիւններ անգիր անել տալ ու Գրքից: Բայց լինէ արդիւնք է ունենում այսպիսի դաստուութիւ- նը, ի հարկէ շատ ողորմելի. աշակերտի մտքից շուտով գոլորշիանում է մեքենայաբար անգիր տերտածը ու մնում են միայն կցկոտը տեղեկու- թիւններ. իսկ Տիրոջ խօսքը—կրօնի կենդանի աղ- բիւրը, աշակերտին ընդմիջտ անծանօթ է մնում:

Յօդուածագիրը ցոյց տալով կրօնի դասա- տուութեան պակասաւոր կողմերը՝ ցանկութիւն է յայտնում, որ այսուհետեւ կրօնուսոյցները աշա- կերտի մտքին պաշար տալուց դատ, մնունդ տան նաև նորա հոգեկան պահանջներին: Արծնուսոյցը իւր օրինակով պիտի ազդէ աշակերտի հոգու վե- բայ: Արծնի դաստուութեան նպատակը միջնա- կարգ գալոցներում պիտի լինի՝ մեռեալ տառի փոխառէն դարձեցնել աշակերտի հոգու մէջ կեն- գանի հաւատ: Մի ուրիշ յօդուածագիր իրա-ւամբ նկատում է, որ գալոցի կրօնական—բարո- յական դաստիարակման գործին նախանձախն- գիւր պիտի հանդիսանայ ուսուցչական կողմը: Խոյս տալ այդ պարտականութիւնից, պատ- ճառաբանելով թէ՛ դա միայն կրօնուսոյցի պար- տականութիւնն է, կարող է անել այն մարդը, որի համար եկեղեցին և հաւատով ապրելը նշա- նակութիւն չունի: Այսպիսի համոզման և հա- յեացքի տէր մարդիկ բարոյական իրաւունք չու- նին պրաւոսլաւ մանուկներին դաստիարակ և կրթիչ լինելու:

— Աերջին ժամանակներս քահանայական խնդիրը մեր մէջ օտանում է որոշ գործնական ուղղութիւն. հակառակ կողմերը մեր մամուլի մէջ միմեանց և հոգևորականներին դանաղան աններելի և ներելի, ախմայ և կամայ յանցանք- ների համար երկար ժամանակ մեղադրելուց յետոյ, եկան վերջապէս այն եղբակացութեան, որ չարեքներին եթէ ոչ միակ, գոնէ գլխաւոր աղ- բիւրը եկեղեցու սպասաւորների նիւթական ան- նախանձելի դրութիւնն է, որ բարեոքելով ապա- հովելով աշխարհիկ հոգևորականութեան վիճակն ըստ կարելւոյն, կբարձրացնենք նաև նորա բարո- յականը:

Հատ հետաքրքրական է այս տեսակետից Церковный Вѣстник-ի մի յօդուածը «Գլղգուած խնդիր» վերնագրով, որ վերաբերում է քա- աններին նիւթապէս ապահովեցնելու պա-

հանջին: Հեղինակն այդ յօդուածով գիւղա- կան քհ. անուան տակ նկարագրում է ռուս գիւղական հոգևորականութեան աննախանձելի գրութիւնը, անապահով վիճակը: Յոյց է տա- լիս թէ ինչպէս այստեղից յառաջ են գալիս մի շարք անպատուաբեր անտեղութիւններ և քահանայի կոչման անպատշաճ, յաճախ և նուա- տացնող գործեր: Իրօք, շատ անգամ օրինակելի եռանդի տէր, բարի ցանկութիւններով լեցուած, ժողովրդին ծառայելու պատրաստակամ մէկը վերջ է վերջոյ ծանրանում է ժողովրդի աւսին, դժգոհութիւնների տեղիք է տալիս, մինչև իսկ յարուցանում է իր գէմ ատելութիւն, որովհետեւ իր մեծ ընտանիքը պահելու, քիչ թէ շատ մարդավայել ապրելու, որդիներանց կրթու- թիւն տալու համար օտիպուած է պնդերես լինել՝ որոշ կարգերի համար վարձատրութեան գի- նը բարձրացնել *.

միւս կողմից իրօք իսկական ար- ժանաւորութիւններից զուրկ, բայց շնորհիւ կորա- գրելութեան՝ գիւղացու տուածովը բաւականա- ցող քահանան, փառաց ի փառս է բարձրանում: Յաւալին այն է, որ ինչպէս մեր, այնպէս և ռուսաց մէջ, քահանայի լաւը և վատը որոշում է միայն այս կողմով: Քահանաների իրար գէմ ունեցած կռիւները, անախորժութիւնները, հա- ըուսաների, աղաների առաջ գլուխ ծռելը, ջան- քը նոցա աչքը քաղցրացնելու և ինչ, բոլորը յառաջ է գալիս հեղինակի կարծիքով, նոցա ան- ապահով վիճակից և վարձատրութեան այն եղա- նակից, որ ընդունուած է այժմ ռուս եկեղեցու մէջ **, այն է կամաւոր նուիրատուութիւնը: Պակաս անպատուաբեր չէ ռուս հոգևորակա- նութեան համար և հետեւեալ երեւոյթը. ըստ Церк. Вѣст. ռուս գիւղական հոգևորականու- թիւնը գրեթէ չի մասնակցում հակաբերցողական ընկերութեանց և եռանդով չի կուռում ռուս ժողովրդի մէջ տարածուած արեքցութեան գէմ: Օրինակ, ամբողջ Ստաւրապոլի նահանգում մի այգպիսի ընկերութիւն միայն կայ Արիդգիրէ գիւ- ղում, անոր էլ տեղական հոգևորականութիւնը չի մասնակցում. ռուս հոգևորականութիւնը շատ թոյլ գործակցութիւն է ցոյց տալիս նաև ժողո- վրդի արեքցողութեան գէմ կուռող հոգաբար- ծութեանց, այլ մինչև իսկ որոշ չափով շա- հագործում է ժողովրդի արեքցողութիւնը յօ- գուտ իրեն: Այս տղեղ և ցաւալի երեւոյթի պատ-

* Ռուս գրեթէ ամեն մի ծխատէր քահանայ գիւղերում դնում է որոշ դներ (такса) այս կամ այն կարգի համար: Այս, ի հարկէ, օրինական նշանա- կութիւն չունի, բայց բարձր իշխանութիւնը չի էլ արգիւտում:

** Նոյնը ուրեմն և մեր մէջ:

ճառը ըստ Перк. Вѣст. այն է, որ քահանաները ղեկընդունում ստանում են իրեն ամբողջ ղեկին և օգնի մասնակցում են քեփերին և ստիպուած են իրանք ևս յաճախ սարքել խնջոյքներ, որոնք վերջանում են արքեպիսկոպոսութեամբ: Այսպիսի տուրքերը, թէև արքեպիսկոպոսութեան կանոնական որոշումներով, բայց սրբազան հոգևորականութեան ապահովութեան խնդրով, աղքատիկ միջոցները մէկն են, չի վերանում այդ տգեղ սովորութիւնը: Այսպիսի շարքները վերացնելու և հոգևորականութիւնը իր կոչման բարձրութեան վերայ դնելու միակ միջոցը նոցա նւթականը արահովեցնելն է, պետական դանձարանից քահանաներին վայելուչ ռոճիկ նշանակելով: «Մենք պատրաստ ենք եկեղեցուն և պետութեան ծառայելու, մենք լուռ կկրկնք մեր կոչման ծանրութիւնը, մենք ուրախ կկրկնք ժողովրդին օգնելու» ժողովրդին, որ մեզ կերակուրում է, և ի բոլոր սրտէ ցանկանում ենք նրա վրին չժանրանալ, ասում է յօգուածադիրը, բայց անկեղծ և սրտանց խնդրում ենք միայն մի բան, ազատել մեզ մեր գործունէութիւնը դժուարացնող նեղող կամաւոր նուիրատուութիւններից, ազատել մեզ մուրացկանութիւններից, հոգի և միտք վրդովեցնող առատութիւնից: Աստուծոյ տաճարում որ նուաստացնում և խայտառակում է ուղղափառ հոգևորականութիւնը: Ապա հեղինակը հերքելով այն կարծիքը, թէ քահանաները այդ գէպքում կդառնան «չինովներին» և կվերաբերուեն իրենց ս. կոչման ձևականօրէն՝ աւելացնում է. «Այ, մեր դառն փորձով ձեռք բերած խորին համոզմունքով՝ թողալը ուղղափառ հոգևորականութեան կրքէ միայն օգուտ: Զանազն հովիւներին միջոց կտայ աւելի ազատութեամբ գործել իրենց ասպարէզում, ազատ ժամեր ունենալ ուրիշ պարապմունքների համար»:

Ռուս հոգևորականութեան անտեսական ապահովութեան տեսակէտից շատ կարևոր է և հետևելը.

Ռուսաց եկեղեցին՝ նորին Վասյերական Մեթոփեան առանձին խնամքի առարկան է, իրեն Վասյերական և պետական տիրող կարգերի ամենազօրեղ նեցուկներից մէկը: Նա բազմիցս ցոյց է տուել իր բարձր հովանաւորութիւնը և հոգածութիւնը դէպի ռուս եկեղեցին, Այսպիսի խնամքներից մէկն է և վերջերս ըստ բարձու հրամանի կաղմուած յանձնաժողովը՝ Պետերբուրգի ս. Եստմիրոս մետրապոլիտի նախադահութեամբ, որ նպատակ ունի մշակել և լրացնել ռուս եկեղեցու պաշտօնեաների կենսաթոշակի հարցը:

Այս նոր բարեփոխութիւնը պիտի վերաբերի ինչպէս կենսաթոշակի իրաւատէր անձանց և ժամանակին, այնպէս և կենսաթոշակի քանակին: Մինչև այժմ, օրինակ, իրաւունք ունէին կենսա-

թոշակի միայն քահանաները և սարկաւագները, այժմայն նոյն իրաւունքը պիտի վայելեն և սաղմոսաւորները և նոցա այրիները և որբերը ժամանակամիջոցի խնդիրը, գրեթէ մնում է անփոփոխ: Ընդհանրապէս կենսաթոշակի համար սահմանում է 35 տարի: Զգալի կերպով բարձրանալու է կենսաթոշակի քանակը. ամենաշատը 420ր, որ պիտի ոտանան մայր եկեղեցիներէ աւագերէցները, և 90՝ սաղմոսաւորները: Բացի կենսաթոշակից պիտի տրուի նաև միանգամից օժանդակութիւն կենսաթոշակի ժամանակամիջոցը լրացնող անձանց և նոցա ընտանեկաններին: Այս բարեփոխուած ծրագիրը կենթարկուի պետական խորհրդի քննութեան և կառավարիչի Ն. Վասյերական Մեթոփեան բարեհայեցողութեան: Այս խնդրի առթիւ Перк. Вѣст. իրաւամբ նկատում է, որ սա մի նոր շնորհք, որդմութիւն է Ինքնակալի կողմից դէպի ռուս եկեղեցականութիւնը, որը նոր եռանդով և սիրով կսկսէ ծառայել իր Վեհապետին. «Միւս կողմից, աւելացնում է ռուս եկեղեցու բերան թերթը, ռուս հոգևորականութիւնը իւր գործունէութեամբ յօգուտ եկեղեցու և հայրենիքի, կարելի է ասել, արժանի է Ինքնակալի այս շնորհաց. ռուս հոգևորականութիւնը, որպէս դասակարգ, արմատական և էական մի տարր է ոչ թէ միայն եկեղեցական — հասարակական, այլև պետական կենտրոն...»

Մօտիկ անցնալով, շարունակում է թերթը, ըստ բարձու հանձնութեան ռուս հոգևորականութեան է յանձնուած ժողովրդի կրթութեան գործը, իրեն ռուս կենտրոն պատմական հիմունքների ամենալուրջ նախաձեռնողի և պահպանողի Ռուս հոգևորականութիւնը ուղղութիւն է տալիս ժողովրդի խղճին, արթուն աչքով հսկում, որ նա ամուր պահէ իւր հաւատարմը հպատակութեան երդումը և սրտումն ունենայ Աստուծոյ երկիւղը: Մեծ մասամբ թարգման է հանդիսանում նաև կառավարութեան մի շտաբ կարգադրութեանց, ուկաղների, Վասյերական ողորմութեանց և ինչ, Перк. Вѣст. ցոյց տալու համար, թէ որքան կարևոր պետական նշանակութիւն ունի ռուս եկեղեցին, մէջ է բերում մի դերմանացի պատուիր կարծիքը, թէ «Ռուսաստանը իր պետական միութիւնը պարտական է ոչ այնքան իր սրին, որքան եկեղեցու դանդաղների ղօղանջիւններին»:

Մենք այն նպատակով թարգմանեցինք վերջին կտորը և մէջ բերինք վերջին կարծիքը, որպէս զի ցոյց տանք, թէ ինչ հայեացք ունի ռուս եկեղեցին իր դերի մասին ռուս կենտրոն մէջ: Թէ որքան ճիշդ է այդ հայեացքը և ո՞ր չափով արդարացնում է իր վերայ առած կոչումը ռուս հոգևորականութիւնը, այդ մասին խօսելը մեր նպատակից դուրս է:

— Ապրիլի վերջին Բուլղարիան հանդիսաւոր կերպով տօնեց տաճկաց յից ազատուելու 25 ամեակը: Ապրիլի 23-ին Բուլղարիայի մայրաքաղաքը հարսի պէս դարդարուած էր: Մայր տաճարում որտեղ ներկայ էր Բուլղարիայի իշխանը միւս տէրութիւնների ներկայացուցիչներէ հետ: պատարագից յետոյ հոգեհանգիստ կատարեցին Աղէքսանդր Բ-ի համար: Գնացքը տաճարից ուղղուեց դէպի աղգային ժողովարանը: որի առաջ հրապարակուեալ այդ օրը մեծ ազատարար Աղէքսանդր Բ-ի արձանի հիմը պիտի դրուէր: Ամբողջ ճանապարհին երգում էր 500 հոգուց բաղկացած երիտեա խումբը: գնացքին առանձին շուք էին տալիս սլաւոնական աղգութիւններէ դոյնգոյն դրօշները: Մ. սղթանից յետոյ իշխանը դառնալով դէպի սինոդականները: արտատանեց մի զգացուած ձառ. յայտնելով իւր ուրախութիւնը: որ ինքն է կոչուած գնելու հիմնաքաղը այն մարդու արձանի: որը կարող ձեռքի մէ շարժուով իրադրծեց տանջուող ժողովրդի վաղուցուայ ցանկութիւնը: և որ այդ օրը Բուլղարիան դործնական կերպով յայտնում է իւր երախտագիտութիւնը դէպի նա: որ վերակոչեց բուլղարական ժողովուրդը ազատ կեանքով ապրելու:

Վերջին ժամանակներս շատ շուտ շուտ յառաջ են գալիս Կ. Պոլսում պատրիարքական ճգնաժամեր: որոնց պատճառը քաղաքական: աղգային կամ կուսակցական շահեր են լինում: Այս տարի ևս Զատկից մի քիչ առաջ Կոստանդին Ե. Տիեզերական պատրիարքը գահազուրկ եղաւ սինոդականների և խառն ժողովի վճռով: Սորա պատճառը մի կողմից պատրիարքի միւս կողմից Սինոդի և խառն ժողովի մէջ ծագած տարաձայնութիւններն էին: Սինոդականների և խառն ժողովի մեծամասնութիւնը շատ դժգոհ էր պատրիարքից: որ նա եռանդով չէր պաշտպանում յոյն եկեղեցւոյ շահերը Բ. գրան առաջ: Բաւական է ասել: որ Կոստանդինի պատրիարքութեան օրով Մակեդոնիայում փակուել են 32 յունական եկեղեցիներ: Մայիսի 25-ին կատարուեցաւ Ֆէնիքի պատրիարքարանի մեծ սրահում պատրիարքական ընտրութիւն նախնայէլ մետրապոլիտի նախագահութեամբ: Հաւանական թեկնածուներ համարում էին Իսաքիմ Գ. և Անթիմ Է. երկուսն ևս արդէն մի անգամ պատրիարք եղել են: Եկեղեցականների միաձայն հաւանութեամբ և ընտրողների ահագին մեծամասնութեամբ ընտրուեց Իսաքիմ: որին և Սուլթանը, հակառակ սպասուածին: իրատեով մայիսի 28-ին հաստատեց պատրիարք:

Տ. Իսաքիմ յոյն եկեղեցւոյ ամենաժողովրդական և ականաւոր հոգեւորականներից մէկն է: Ծնուել է 1834 թ. Կ. Պոլսում: Ըայց արդէն 1863 թ. պատ-

րիարքական տեղապահ: իսկ յաջորդ թուին Վառնայի մետրապոլիտ է ընտրուել: 1878 թ. ծանր պարագաների մէջ միաձայն ընտրուեցաւ պատրիարք և արգիւնաւէտ գործունէութեամբ արգարացրեց ընտրողների ակնկալութիւնները: Առանձնապէս նա պաշտպան հանդիսացաւ յոյն եկեղեցւոյ շահերին: 1872 թ. արդէն Կ. Պոլսոյ կրօնական ժողովում իր աղղեցութեամբ բուլղարներին հերձուածող հռչակել տուեց: իսկ պատրիարք դառնալուց յետոյ: բարեկարգեց մի շարք եկեղեցական արտաքին վարչութեան վերաբերեալ գործեր: Բալկանեան թերակղզւոյ վերայ և նորից վերականգնեց Տիեզերական պատրիարքի հեղինակութիւնն այստեղ: Պակաս արգիւնաւէտ չէր նորա գործունէութիւնը և ներքին կեանքում: նորա օրով վերաքննուեց աղգային սահմանադրութիւնը: հաստատուեցան մի շարք բարեգործական հաստատութիւններ: ինչպէս յիմարանոց և հիւանդանոց: հոգեւորականների համար կղերանոց: ապաստանարան. նա հաստատեց տպարան: լրագիր: Մեծ հոգս տարաւ նմանապէս պատրիարքարանի և հոգեւորականութեան ապահովութեան: ժողովրդի լուսաւորութեան մասին: Բայց հէնց այսպիսի եռանդոտ աղգաշահ գործունէութեամբ յարուցեց Բ. գրան դժգոհութիւնը իր դէմ և 1883 թ. ստիպուած եղաւ հրաժարուել պատրիարքութիւնից և հեռանալ մի վանք: Այս անողորմող կամքի տէր: օրինակելի բարի եռանդի տէր հովիւը նորից ժողովրդի միաձայն ցանկութեամբ կանչուած է յոյն պատրիարքական պատասխանատու ծանր պաշտօնին:

Տ. Իսաքիմ Գ. 254-րդ տիեզերական պատրիարքն է: առաջինը՝ ըստ յոյն եկեղեցւոյ աւանդութեան: եղել է: ինչպէս յայտնի է: Ս. Անդրեաս առաքելալը (36 թ.):

ՄԱՅՐ ԱԹՈՈՒ

Պատաւիան Նորին Կ. Մեծութեան Պետեր-հովից:

Է.Ջ.ՄԵԼՄԻՆ

ԿԱԹՈՒԴՈՒԿՈՍՈՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ընկեղծ շնորհակալիս՝ Չեղ և միաբանութեան վանուցն ԼՂ միաձայնի յաղաղս աղօթից և բարեմաղթութեանց: